

vsi referenti vedno priznavali, da je g. Ferluga uzoren učitelj in je isti gledé svojega službovanja od vseh strani vedno vdobival le priznalne dekrete.

Proti temu sklepu, ki mu je bil dostavljen marca meseca 1899, je g. Ferluga po odvetniku dr. Gregorin-u uložil pritožbo na upravno sodišče radi kršenja zakona in se je dne 8. m. m. vršila razprava, na kateri je g. Ferlugo zastopal gosp. dr. Tavčar.

Občina tržaška je prigovarjala nekompetenco upravnega sodišča iz dveh razlogov in sicer:

Prvi razlog je bil, da v Trstu nimamo šolskega zakona, da so učiteljske plače regulirane po sklepu mestnega sveta od dne 14. julija 1871, ki ni bil odobren od državne oblasti, da torej pravice učiteljev, izhajajoče iz tega sklepa, imajo značaj zasebnih pravic, da torej mestni svet tržaški ni mogel kršiti nobenega zakona, ker v tem obziru nobeden zakon ne obstoji.

Drugi razlog, na katerega se naslanja občina tržaška za nekompetenco upravnega sodišča, je ta, da se dotično določilo glasi, da pravico petletnega poviška imajo definitivni in vredni učitelji (maestri meritevoli), da spada torej v slobodno presojo dotične šolske oblasti, kdo da je po njenem menenju »vreden« (meritevole).

Upravno sodišče pa je spoznalo, da je občina trž. kršila državni šolski zakon od 14/5 l. 69, ki ustanavlja okvir za dotične deželne zakone in po katerem je učiteljem osigurana pravica do dostojnega zakonitega plačila, in da ima pravico do kvinkvenija vsaki učitelj, kateri ni kaj zakrivil, s čemer bi postal nevreden; da pa g. Ferluga z ničemer ni zapravljal te svoje pravice, ker ni dokazano nikako dejanje proti njegovim službenim dolžnostim ali proti ugledu učiteljskega stanu, ker sploh ni bil nikoli v disciplinarni preiskavi in ker napadana odločba sploh takega nepravilnega dejanja niti ne trdi in ne more trditi.

Upravno sodišče je obsodilo torej tržaško občino, da mora priznati in plačevati g. Ferlugi zahtevani petletni povišek.

Ta slučaj kaže zopet v svitli luči nezaslišano postopanje naše delegacije in našega mestnega sveta, ki sta uzornemu učitelju, očetu sedmih otrok, poštemu državljanu hotela vzkratiti letnih 80 gld. le radi tega, ker ni hotel zatajiti zvestobe do svojega rodu! Toda pokazalo se je, da ti zastopi — hvala Bogu! — niso še vsemogočni, — ampak, da tudi za njih velja včasih — zakon.

Po „Edinosti“.

Učiteljski pravnik.

Priobčuje „Pedagogičsko društvo“ v Krškem.

(Dalje.)

O nakazanjih in izplačavanjih službenih dohodkov.

Po § 31. kranjske šolske postave z dne 9. marca 1879 ima imenovani učitelj pravico do uživanja svojih novih dohodkov s prvim dnem tistega meseca, pred katerim je službo nastopil. Službo nastopi pa na ta način, da se oglasi vsaj zadnji dan meseca pri šolskem voditelju ali pri krajnem šolskem svetu, če je bil prej ali če bode šele pozneje prisegel. Ker tudičasni učitelji plačo dobivajo in ne samo nagrade, zato velja isti način naka-

zanja in mesečnega izplačevanja letne plače začasne kakor za definitivne učitelje. Drugače je pa s tistimi nagradami, katere dobé suplentje, ali s tistimi remuneracijami, katere dobi učitelj poleg svoje plače edino le za nadomestovanje. Te se pa izplačujejo le »post festum« t. j. za nazaj in le »pro rata temporis«, t. j. po deležu časa, kolikor se je podučevalo, kakor to določuje razglas c. kr. dež. š. sv. za Kranjsko z dne 29. apr. 1880.

Opravnile doklade.

Na Kranjskem se ni gledé opravnilih doklad z novo postavo nič spremenilo. V tej zadevi veljata še zakona z dne 9. marca 1879 in 30. aprila 1866 (§ 41). Po tem §-u dobi voditelj enorazrednice 30 gld., voditelj dvorazrednice 50 gld., voditelj trirazrednice 75 gld. in voditelj štiri- ali večrazrednice 100 gld. opravnile doklade, ravnatelj meščanske šole pa 200 gld. Ti §-i molče o tem, ali pripada ta doklada samo definitivnim ali tudi časnim in nadomestovalnim voditeljem. Iz tega smemo po vsej pravici sklepati, da dobe to doklado vsi voditelji brez izjeme, torej tudi tisti, kateri začasno ali celo le nadomestovalno kako šolo vodijo.¹⁾ Kdor je n. pr. od večrazrednice pozvan, da vodi nadomestovalno enorazrednico, temu se povrnejo potni in selilni stroški, on dobi po razglasu c. kr. dež. šolskega sveta z dne 29. aprila 1880 mesečne nagrade 15—20 gld., ima pravico do stanovanja ali do stanarine in opravnile doklade letnih 30 gld.

Stanovanje in šolski vrt.

Po najnovejši postavi in po vseh prejšnjih zakonih imajo vsi šolski voditelji pravico do stanovanja oziroma do stanarine, ki pa je žalibog prenizko odložena. Tudi stanovanje ni takošno, kakoršno potrebuje omikan človek: samo 2 sobi. Ali to zadostuje za rodbino? Res je, da vелеva postava poleg 2 sob še potrebne »stranske« prostore. Škoda, da zakon teh postranskih prostorov ni naštel, in da jih tudi nijedna naredba šolskih gospod ne navaja. Naštejmo jih pa mi: 1.) mala sobica (žumnata) poleg 2 glavnih sob, 2.) kuhinja, 3.) jedilna shramba, 4.) poleg te spalnica za služkinjo, 5.) veža, 6.) klet, 7.) podstrešna soba (za razne shrambe in sušenje perila). Kjer teh prostorov ni, dolžnost je krajnega šolskega sveta, da jih preskrbi. Ako tega ne stori, naj se šolski voditelj pritoži na višjem mestu.²⁾ — Ker je stanovanje del šolskega poslopja, h kateremu tudi šolski vrt spada, zato je čisto naravno, da mora krajni šolski svet skrbeti ne samo za šolsko poslopje in za učiteljsko stanovanje, ampak tudi za šolski vrt, kakor to določuje razglas dež. šol. sveta v Ljubljani z dne 29. julija 1887. Vsled tega pa ima tudi ta (krajni šolski svet) pravico, določevati, kdo naj uživa šolski vrt. V tem obziru, da je šolski vrt nekako učilo, ima v prvi vrsti pravico šolski voditelj, z njim najbolj razpolagati, zlasti ako on uči sadjerejo, trtorejo, čebelarstvo itd. Ako ima te predmete kateri drugi učitelj, ima tudi on nekako več pravic do vrta. Vendar največ pravic ima krajni šolski svet kot lastnik in plačnik vseh stroškov, ki jih vrt prizadeva. Treba je torej sporazumljenja. Na Kranjskem nimajo razen šolskih voditeljev drugi učitelji pravice do naturalnega stanovanja ali do stanarine; isto velja na Šta-

¹⁾ Glej ministrsko razsodbo v dodatku.

²⁾ Shramba pod streho ni, da bi moral biti del naturalnega stanovanja (upravno sodišče 5. januarja 1882.)

gerskem. Izjema je tedaj, ako se komu prostovoljno dá stanovanje in da se mu to v dekret zapiše.

Na Goriškem obstoji zakon za učitelje in učiteljice glede stanarine, ki slove: § 9. Učitelji in podučitelji dobivajo stanarine v Goriškem mestu letnih 160 gld., v drugih šolskih okrajih letnih 80 gld.

Učiteljice in podučiteljice dobivajo stanarine letnih 120 gld. v Goriškem mestu in letnih 60 gld. v drugih šolskih okrajih. — (Zakon z dne 15. vinotoka 1896. l.)

Deželni šolski zakon za Istro z dne 14. grudna 1889 § 29. se glasi: Ako nima nadučitelj stanovanja »in natura«, mu ima občina izplačati stanarine na leto 100 gld. Učitelj dobiva 80 gld. (nadučiteljice in učiteljice 80% tega); podučitelji 50 gld., podučiteljice 40 gld. — Za to izda deželni šolski svet dekrete. V Pulju, Poreču, Opatiji in Voloskem imajo nekaj več.

(Dalje.)

Dopisi.

Kranjsko.

Iz Št. Vida pri Ljubljani. Omenili ste že v zadnji številki »Tovariša«, kako je »Slovenec« lagal o meni, ko je pisal, da sem bil eden glavnih ogorčencev zoper kandidate, katere je priporočal glavni odbor c. kr. kmetijske družbe v izvolitev. Poslal sem mu popravek, katerega pa ni priobčil v postavnem času in ne na postavnem mestu. O tem bova sicer že še na pristojnem mestu obračunala, a tako nedostojno ravnanje potrjuje sum, da pismouki pri »Slovincu« namena lažejo. In ena laž jim niti ne zadostuje. V »Slovincu« od 28. junija t. l. št. 146. je nek dobro dresiran člankar zopet priobčil o občnem zboru c. kr. kmet. družbe nek miš maš, v katerem trdi vse mogoče in nemogoče stvari z očitnim namenom, da bi begal javno mnenje in v kalnem — ribaril. Na vse tu nagromadene duhovitosti nisem poklican odgovarjati. Da se bode pa videlo, kako gospodje malo mislijo, ko pripravljajo svojim vernim ovčicam dušno pašo, ali pa če hočete, kako so te ovčice z vsako hrano hočeš-nočeš zadovoljne, naj konstatujem, da v navedenem članku najprvo meni in mojim prijateljem očita, da smo postali — lojalni, to je da smo odnehali od boja proti klerikalcem, ko smo zvedeli, da za odborovo listo stoji — deželni predsednik. A trinajst vrstic za tem pa zopet imenitno povdarja: »Priče so nam potrdile, da so ga (mene) same videle in slišale, kako se je zgražal za liberalce (t. j. kako ogorčeno je agitiral zoper odborovo listo.) To so možje, kaj!? In da bi ljudje ne videli »Slovenčevih« lažij, zavil je v ta miš-maš prav lojalno — kajpa — moj popravek kakor kaka nezakonska mati zavije iz same ljubezni svoje dete v deset kôcev, da bi se revše ne — prehladilo o sv. Jakobu! — — —

Da si bomo pa te poštenjake še bolj pri solncu lahko ogledali, izjavljam, da plačam za učiteljski konvikt tolikokrat po petdeset kron, kolikor h o n e t n i h prič mi »Slovenec« dobi, ki bi s prisego potrdile, da sem agitiral zoper kandidate, katere je postavil glavni odbor. Gospodje! naklonite tako potrebnemu učiteljskemu konvikt nekaj kronic!!! *Janko Žirovnik, nadučitelj.*

Z Gorenjskega. (Kako se godi »Slomškarjem«.) Kako dobro se godi Slomškarjem pri njihovih zaščitnikih: Na Gorenjskem pod Dobroč službuje znani

Slomškar. Človek bi mislil, da se razumeta z zelo pobožnim ondodnim župnikom kar najbolje, a zelo bi se vrezal. Kolega Slomškar je bil prvo leto tudi organist.

Župniku to ni bilo všeč, in ker ga drugače ni mogel odpraviti, ga neko nedeljo pri pridigi napade prav pošteno. No, naš kolega je bil toliko možat, da je precej po tej pridigi nehal z orglarijo. Da bi pa zamogel šolarčke nadzirati pri maši, postavi si svoj lasten stol v cerkev, ker stati celó mašo bilo bi le malce prehudo, a rezerviranega prostora zanj tudi ni. Delj časa je pustil župnik stol v miru, a začel ga je naposled vendarle bosti in neko soboto popoldne iztira stol iz cerkve; gotovo si je mislil, ako jaz stojim celo mašo, zakaj bi ne stal tudi učitelj.

Tako se je zgodilo učitelju Slomškarju, Bog ve kaj bi se pa zgodilo kakemu liberalnemu učitelju? Gospod urednik, kaj ne — zgodaj so začeli gospodje kazati zobe svojim pohlevnim in ponižnim podložnikom.

Ali ne diši tako postopanje po izganjanji učiteljev iz cerkve? Kje peša vera, kdo je kriv raznih bojev in preprirov?

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz »Slovenske šolske Matice«. Zadnje odborove seje »Slovenske šolske Matice« so se udeležili: predsednik g. Henrik Schreiner in odborniki gg.: dr. Janko Bezjak, Viktor Bežek, Jak. Dimnik, Frančišek Gabršek, Frančišek Hubad, Frančišek Levec, Andrej Senekovič in Alojzij Strmšek. I. Blagajnik, g. ravnatelj And. Senekovič, poroča o denarnem stanju društva. Letnino so vplačali 604 člani: društvo ima dosedaj 9 ustanovnikov. II. Tajnik, g. nadučitelj Fr. Gabršek, poroča, kako so se rešili zadnji odborovi sklepi, zlasti oni o preuredbi dosedanjih poverjeništev, ter prebere došle nasvete. Na podlagi taistih se sklene, da se razdele nekatera preobsežna poverništva na manjše kroge, za katera se nastavijo novi poverjeniki, in sicer: za Pöstojino g. Iv. Thuma, za Ilirsko Bistrico g. Mart. Zarnik, za Senožeče g. Ivo Trošt, za Vipavo g. Ant. Skala, za Lož g. Ferdo Wigele, za Idrijo g. Al. Novak, za Cerknico in Logatec g. Iv. Šega, za Novo mesto g. Fr. Vadnjal, za novomeški okraj g. Bern. Andoljšek, za Žužemberk g. Fr. Koncilija, za Ribnico g. Fr. Štefančič, za Sodražico g. M. Vrbič, za Pazin g. Ant. Jošt za pazinski okraj g. Iv. Bunc, za ptujski okraj na desnem dravskem bregu g. Fr. Šorn in na levem dravskem bregu g. Iv. Kavkler. III. Sklene se, da se predloži prošnja za podporo na deželni zbor kranjski, ko izidejo knjige. Za letos nameravani spis »Pouk v prvi pomoči pri nezgodah z ilustracijami« se priobči pozneje, ker ga dotični poročevalec še ne utegne spisati. V »Letopisu« bode g. tajnik priobčil tudi poročilo o društvenem delovanju in imenik članov. Vzame se na znanje predsednikovo poročilo o sotrudnikih. Poročilo o matematiki za ljudske šole prevzame g. profesor L. Lavtar. IV. G. Fr. Levec prevzame pogajanje z raznimi tiskarnami zaradi tiskanja društvenih knjig ter bode v prihodnji seji poročal o dotičnih uspehih. Oblika društvenim knjigam bode taka, kakršno imajo knjige »Slovenske Matice«. Rokopisi morajo biti pripravljeni do začetka septembra, tisk pa dovršen do konca novembra. V. Za leto 1901. dobe društveniki dve knjigi po 10 tiskanih pol in sicer: 1. Pedagogični letopis in 2. Zgodovino kot I. del knjige za realije, spisal Josip Apih. VI. Schreinerjev načrt za didaktiko, ki so ga pregledali gg. odborniki, se ponatisne v »Popotniku«. O najprimernejši terminologiji se bode posvetoval poseben odsek. Društvo namerava izdavati tudi pedagogične šolske knjige za učiteljska, zlasti vzgojeslovje, ukoslovje, zgodovino